

Četrta pokrajinska skupščina Pov. UJU — Ljubljana.

(Poročilo o poteku skupščine v Krškem dne 8. in 9. julija 1924.)

Krška skupščina nam je lahko v dveh smereh za vzor, tako glede vnanjih priprav in sprejema učiteljstva s strani meščanstva, kakor tudi glede notranjega dela in vneme delegatov, s katero so se oprijeli in izvedli načrtan program. Stvar dozoreva! Idejna orientacija dobiva tudi v novi državi svojo trdno smer in temelj. Čeprav postaja naš polet precej širokopotezen, vendar je tudi siguran, ker se razvijamo normalno v etapah razvoja in se naše delo ne naslanja le na dobro orientirane posameznike, temveč na celoto in na izbrane voditelje te celote, ki so prav v Krškem dokumentirali, da prav razumevajo svoje poslanstvo.

Ni se zamaž zopet divila javnost v teh dneh naših vzornih organizacij, kajti tudi mi moramo javiti vsemu organiziranemu učiteljstvu, ki ni bilo navzoče na skupščini: da so delegati, ki ste jih odposlali na skupščino vzorno in častno izvršili svojo nalogo, tako da je bilo vodstvo organizacije ponosno na delegacijo in mu je to tudi porok, da bo ta delegacija z ostalim članstvom tudi izvedla vse letošnje smernice, ki so bile sprejete na skupščini in bo s tem poglobila našo organizacijo v tisto smer, ki ji daje najtrdnjejši in najtrajnejši temelj.

Prijazno Krško mesto je sprejelo slovensko učiteljstvo s priznanim gostoljubnostjo pod svoje strehe, meščanstvo mu je izkazovalo svojo odkritosrčno naklonjenost, v vnanji pozdrav pa so v hlače raz strel narodnemu učiteljstvu državne in narodne trobojke — praznična obleka ob prazničnih dneh! Tovariši: ce in tovariši Krškega in Brežiškega-Slovenskega učiteljskega društva so pa sprejeli svoje tovariše tako, kot sprejema brat svojega brata. Krasni pozitivni uspehi letošnje skupščine jim bodo najboljša zahvala za njihov trud in žrtve, ki so jih doprinesli!

Pripravljalni odbor, obstoječ iz tovarišic in tovarišev: Gomilšek, Kraker, Levstik L., Levstikova V., Vanič, Vutkovič, Vutkovičeva M., Zirer in Zabkar, je vzorno uredil vse glede prehrane in prenočišč, vključno temu, da ni bila spričo primeroma malega kraja in velike udeležbe to malenkost; ni pa pozabil odbor tudi na družabni del skupščine, katerega je domači orkester nudil tudi umetniški užitek.

Seja širjega sosveta in odsekov.

Točno ob 10. uri dopoldne je otvoril tov. poverjenik, ravnatelj Luka Jelenc sejo širjega sosveta in s tem četrto pokrajinsko skupščino Pov. UJU — Ljubljana.

S tem je otvoril 29. skupščino slovenskega učiteljstva, ki jo je vodil on. Drugo leto torej konča tretji decenij, kar vodi poverjenik tov. Luka Jelenc slovensko učiteljstvo in kar je predsednik osrednje organizacije slovenskega učiteljstva.

Odkazal je došlo delo, predloge in resolucije odsekov, določil delovni po-

stopke na letošnji skupščini, odkazal od pripravljalnega odbora določene prostore za zborovanje odsekov ter na to pozval odseke na delo.

Zborovanje odsekov.

Odseki so šli vsi z vso vnemo na delo in so zborovali dopoldne od 11.—1. in popoldne od 2.—4. Referenti so bili točno na svojih mestih in dobro pripravljeni za svoje referate. Delegati so se v odsekih pridno udeleževali debat in so utemeljevali predloge svojih društev. Poleg odkazanih programatičnih tem se je v odsekih zavzelo tudi stališče k posameznim samostojnim predlogom in smernicam, ki so jih stavili referenti. Gospodarski odsek je razpravljal o zadevi Suusa, o čemer so razpravljala letos vsa okrajna učiteljska društva.

Z letošnjim zborovanjem odsekov je dobil svojo sankcijo tudi novi »Poslovnik Pov. UJU — Ljubljana«, ki je bil sprejet na Bledu leta 1922. in se od leta do leta vedno bolj uveljavlja. Princip diferenciacije dela, ki je zastopan v tem poslovniku, nam je pokazal letos, da smo na pravi poti. Točno izvajanje poslovnika s strani okrajnih učiteljskih društev nas lahko dovede še do lepših uspehov.

Odseki so točno po programu razpravljali o sledečih glavnih temah:

1. Narodno-prosvetni odsek: Organizacija šolskih odrov in naših knjižnic. Referent tov. E. Tiran iz Moravč.

2. Odsek za obmejno šolstvo in neodrešeno ozemlje: Položaj obmejnega šolstva in nujni koraki za odpravo. Referent tov. A. Hren, Studenci pri Mariboru.

3. Tiskovni odsek: Naš tisk in naše naloge za osvojitve javnega mnenja. Referent tov. Iv. Dimnik, urednik »Učiteljskega Tovariša«.

4. Gospodarski odsek: Naše gospodarske ustanove in moralna podpora s strani organizacije. Referent tov. R. Grum iz Ljubljane.

5. Kulturno-pedagoški odsek: Organizacija kulturnega gibanja našega stanu. Referent tov. Fr. Martinc iz Št. Janža pri Ptuj.

6. Odsek za naraščaj: Vzgoja našega stanovskega naraščaja za izvenučno delovanje učiteljstva. Referent tov. Andr. Škulj iz Ljubljane.

7. Obrambno-pravni odsek: Posebni disciplinarni predpisi za učiteljstvo, po čl. 170. in posebno ocenjevanje po čl. 72. uradniškega zakona. Referent tov. H. Šumer iz Šmarji pri Jelšah in tov. A. Gnus iz Doła pri Hrastniku.

8. Stanovsko in šolsko-politični odsek: Najnujnejše smernice za poslovanje naše organizacije. Referent tov. R. Dostal, strokovni tajnik.

Odseki so vzorno pripravili vse gradivo za delegacijo, na kateri se je potem čas plodonosno izrazil za druge debate in se je obdelalo mnogo več gradiva. (Dalje prih.)

lane referate, osobito g. ravnatelju Zadržne zveze v Celju Janko Lesničarju za strokovnjaški referat. Sokolu, pod vodstvom staroste br. dr. Kandareja, predsedniku Jug. Mat. izrekamo zahvalo za prepustitev dvorane; orkestru, pod vodstvom g. župana J. Pfeiferja za prireditve koncerta na čast skupščinarjem. Bratskemu poverjeništvu UJU Zagreb se zahvaljujemo za odposlanstvo deputacije.

Tudi vsem drugim, ki so pripomogli k lepim uspehom skupščine, a jih nismo navedli, naj velja naša zahvala.

V Ljubljani, 10. julija 1924.

Poverjeništvu UJU — Ljubljana.

Rudolf Dostal, strok. tajnik. Luka Jelenc, poverjenik.

Splošne vesti.

TEŽKA IZGUBA.

Beograd, 10. julija, p. Pri ministru prosvete g. Pribečeviću se je vršila danes konferenca za likvidacijo prosvetnih oddelkov bivših pokrajinskih uprav. Zastopani so bili vsi oddelki pokr. prosv. uprav iz države. Slovenijo sta zastopala gg. dr. Svetec in dr. Janko Lokar. Komisija

ima izvršiti prenos funkcij prosvetnega oddelka na velikega župana, to je na oblastne prosvetne inspektorje.

Ena največjih pridobitev po prevratu za šolstvo je bila ločitev prosvetne uprave od politične, ali samouprava šolstva, ki smo jo dosegli. Vključno centralizaciji bi se dala ta samouprava še ohraniti in se je za to tudi naša organizacija vedno borila ter bi jo dosegla, da ni bilo ljudi, ki so v tem pogledu popolnoma samolastno postopali. Velika težava za organizacijo je bila, ker ni imela svojega osnovnošolskega zastopnika v ministru prosvete v Beogradu.

Po gorenji vesti stopa sedaj to vprašanje v zadnjo fazo. Na skupščini v Krškem smo odločno izjavili svoje stališče v tem vprašanju, v listu smo ga dosledno zastopali, a »naši« zastopniki so ostali slepi in gluhi. Opozorili smo jih, naj počakajo do šolskega zakona in oblastnih skupščin, a zaman. Mudilo se jim je razbiti najboljšo pridobitev prosvete po prevratu, bili so v tem vztrajni in dosledni.

Naš poverjenik tov. L. Jelenc je v svojem otvoritvenem govoru na letošnji delegaciji izjavil v tem vprašanju sledeče:

»V najbližji bodočnosti bomo doživeli vevležen, osodepoln prevrat v učni upravi: izvršila se bo likvidacija »Prosvetnega oddelka v Ljubljani«. Učna uprava v Sloveniji izgubi s to likvidacijo samostojnost in skupnost, ker pride pod politično upravo, v oblast političnih predstojnikov — velikih županov s šolskim referentom ob strani. Ta dva gosпода bodeta imela vso oblast nad šolstvom in učiteljstvom v svojih rokah. Učiteljstvo ne bo imelo nobene besede, nikakoršnjega zastopstva ondi, kjer se bo odločevalo o njegovi usodi.

Kvarno bo vplivala ta naredba na enotno vzgojo naše mladine; učitelji bomo zopet Kranjci in Štajerci; osodepolna lahko postane ta ureditev za našo skupno organizacijo; naravnost katastrofalne pa bodo posledice, ako pride kdaj na krmišo šolstvu in učiteljstvu sovražni režim. Žalibog, da so bili vsi naši koraki, naše resolucije, naši ukrepi, da bi odvrnili to nesrečo od šolstva, zaman. UJU poverjeništvu Ljubljana ne zadene nobena krivda, ker je storilo vse, kar je bilo sploh storiti mogoče. Vselej in povsod je delovalo z vsemi silami na to, da naj ostane šolska uprava v Sloveniji skupna za obe oblasti, neodvisna od politične oblasti, samostojna s šolnikom na čelu.

Te besede zapisujemo v knjigo zgodovine kot naš »veto«. Ne izbrisemo iz našega programa točke samouprave šolstva, t. j. ločitve šolske uprave od politične; zgodovini pa prepuščamo, da bo po posledicah sodila pravilnost postopanja njih, ki so soodločevali pri ureditvi tega vprašanja.

— **Dijaštvo in društva.** Prosvetni minister Svetozar Pribečević je izdal odredbo za vse šole kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki omejuje učencem oziroma dijakom osnovnih in srednjih šol udeležbo pri nekaterih organizacijah. Učencem in dijakom ni dovoljeno vstopati niti v »Srnao«, niti v »Hanao«, niti »Orjuno«. Vstop je tudi prepovedan v telovadno društvo »Hrvatski Sokol« in v telovadno društvo »Orel«. Dijaštvu osnovnih in srednjih šol je dovoljen vstop v društva, ki so včlanjena v »Jugoslovenskem Sokolskem Savezu«.

— **V bodočem šolskem letu** bodo po odredbi prosvetnega ministra povišani honorarji učiteljem v sledečem redu: popolnoma kvalificirani redni učitelji srednjih in strokovnih šol ter oni z višjim tečajnim izpitom za srednje šole in z redno fakultetno izobrazbo, bodo prejeli za izvršene ure učnih predmetov po 50 Din. za neobligatne predmete po 30 Din. Ostali, ki nimajo navedene kvalifikacije, dobe za obvezne predmete po 30 Din. a za neobvezne po 25 Din. Vročitelji, ki niso zadostili določbam § 62. zakona o srednjih šolah, se smatrajo za učitelje z nepopolno kvalifikacijo. Odredba stopi v veljavo 24. avgusta 1924.

— **Nov tednik za poljsko mladino.** Z oktobrom 1923. leta je začel izhajati v Varšavi nov tednik za poljsko mladino »Iskry«, ki naj bi vžgal v njej »velik plamen ljubezni do vsega, kar je lepega, vzvišenega in plemenitega«. Razpravljati hoče o prirodnih čudih in o človeku, ki si podjarmlja prirodo, zlasti hoče vzbujati ljubezen do poljske zemlje, poljskega jezika in poljske zgodovine. S svojim trudom in s svojo krvjo so odkupili predniki jasno bodočnost, ki leži pred današnjim rodом in ki bo takšna, kakršna bo »deca in mladina — bodočnost

naroda«. List, ki ga urejuje in izdaja Wladislaw Kopeckewski, prinaša lepe slike in obdeluje v prih. številkah glede zunanega sveta zlasti Japonsko, ki jo je zadela strašna potresna katastrofa, vzbujajoča zlasti sočutje svobodne Poljske, ki se dobro spominja, kako mnogo dolguje tej oddaljeni in v politiki tako vplivni deželi; zakaj versailski mir, ki zagotavlja neodvisnost Poljske, je podpisala tudi Japonska in ona je tudi omogočila povratek v domovino poljskim sirotam, ki jih je vojna furija iz Rusije in Sibirije pognala na japonske otoke. Dr. L.

— **Če ste v zadregi, koliko imate pravzaprav plače in draginskih doklad,** kupite »Ročni katalog«, ki je pravkar izšel v Učiteljski tiskarni in stane 14 Din. Naročite ga po dopisnici!

— **g. Ravnatelj Ivan Lapajne iz Krškega** nam je poslal sledeči dopis: Pokrajinska učiteljska skupščina v Krškem je na predlog in razlaganje g. zadržne g. ravnatelja Lesničarja priznala moje malenkostne zasluge na polju slovenskega posojilništva, kar mi je blagovolila sporočiti po posebni deputaciji pod vodstvom svojega šarmantnega predsednika g. L. Jelenc. Da to pozornost zelo čislam, ponujam s tem učiteljem-posojilničarjem brezplačno svojo knjigo »Jugoslovenski posojilničar in zadruga«, ki jo dobe v Celju pri »Zadržni zvezi« ali pri firmi Goričar in Leskošek ali pri meni. — Ivan Lapajne, šolski ravn., v pok.

— **Vse one, ki so prosili za službo** opozarjamo na notico v »Učiteljskem pravniku« glede povrnitve selitvenih stroškov. Vsi drugi pa dobe vse podatke, kako je sestaviti račun za povrnitev selitvenih in potnih stroškov v »Ročnem katalogu«, ki je pravkar izšel v »Učiteljski tiskarni« in stane 14 Din. Posebno upokojeenci, ki se izselijo iz svojega kraja, bodo potrebovali ta navodila.

— **Potrebujemo jednog učitelja glazbe** za muško Učiteljsko šolo u Sibeniku. Natječaj je več raspisan u Službenom Listu naše oblasti. Svo je prilika da će biti vrlo malo natjecatelja iz Dalmacije. Stručnjaki neka podnese molbu na g. Velikog Župana, Školsko Odeljenje u Splitu i priloži istoj sve dokumente. Plata je dobra prema kvalifikama. Treba da umije poučavati: Pjevanje, violinu i glasovir. Nastup službe polovinom septembra. Ako je prvi nastup službe neka postupa po čl. 12. Zak. o činovnicima.

— **Toplice pri Zagorju ob Savi.** Vodstvo tukajšnje 8-razredne osnovne šole si je po intenzivnem, vztrajnem in smotretem delu priborilo nov šolski prapor. Prvi datira iz leta 1860., in je bil že tako zrahljan, da je pač še samo za arhiv. Novi prapor je iz belega platna, izdelan v krasnih narodnih motivih; na eni strani je napis: Topliška šola 1860.—1924., na drugi strani se pa blesti slika slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Z zadovoljstvom konstatiramo, da je bila vsa izvršitev do najmanjše podrobnosti delo učiteljic na tej šoli. Dne 18. junija 1924 smo slavili razvitje tega prapora.

— **Učiteljice ženskih ročnih del in otroške vrtarice** dobe vse podatke o svoji plači, kdaj napredujejo in kako morajo opremiti prošnjo za povišico v »Ročnem katalogu«, ki je pravkar izšel v Učiteljski tiskarni in stane 14 Din. Naročite ga po dopisnici!

— **Ročni zemljevid 1. Pohorje, Kozjak** je izšel v založbi Učiteljskega Doma v Mariboru (risal Slavoj Dimnik), za enkrat samo v treh barvah v 100 izvodih za društvene namene, ker so na zemljevidu razvidni vsi kraji, kjer se nahajajo šole. Druga naklada izide v 8 barvah. Enak zemljevid od istega avtorja je izšel 11. Slovenske gorice, Dravsko - Ptujsko polje. Opozarjamo društva na ta dva zemljevida, ki se naročata pri društvu Učiteljski Dom v Mariboru. V delu je enak zemljevid Prekmurja.

— **Poroka.** Dne 3. julija 1924 se je poročil tov. nadučitelj g. Fran Kozjak s tov. gđ. Ivanko Simončičevo, oba iz Toplice pri Zagorju ob Savi. Iskreno čestitamo!

— **Učitelji, ki morate k vojakom ali ste bili vojaki in tudi oni, ki morajo plačevati vojaško takso** imajo vse podatke, ki so potrebni za učitelja iz novega vojnega zakona, v Ročnem katalogu, ki je pravkar izšel v Učiteljski tiskarni in stane 14 Din.

— **Maturanti ljubljanskega učiteljskega leta 1883. (41-letniki).** Letošnji sestanek je v soboto 9. avgusta ob 1. uri popoldne na Primskem.

— **Šolske voditelje opozarjamo** na zadnjo okrožnico, ki so jo prejeli predsedniki okrajnih učiteljskih društev po

Zahvala.

Ob priliki završitve IV. pokrajinske skupščine UJU poverj. Ljubljana v Krškem, ki jo štejem med najlepše in najbolj uspele, smatramo za prijetno dolžnost, da se zahvalimo predvsem pripravljalnemu odboru, na čelu mu tov. nadučitelj Leopold Levstik in tovarišica učiteljica gđ. Pavla Zirerjeva, ki sta vodila z veliko vnemo in požrtvovalnostjo vse priprave za prijetno in udobno bivanje skupščinarjev, nadalje zastopnikom oblasti in narodnih kulturnih organizacij: g. srezkemu poglavarju vladnemu svetniku Pavlu Svetcu, g. županu Joško Pfeiferju, g. kr. šol. nadz. notarju Završniku, načelniku Orjune gosp. dr. Drnovšku, zastopniku podr. CMD gosp. Rihardu Engelsbergerju, preds. podr. Kola jugoslov. sester gospej Rendlovi, predsedniku narodne čitalnice g. Rendlu, soustanovniku bivše »Zveze jugoslov. učit.« in zast. Sokola g. dr. Tomažu Romihu, zastopniku akad. dr. »Triglav« juristu g. Vavpetiču. Meščanstvu moramo izreči posebno priznanje na gostoljubnosti ter svečani okrasitvi mesta z zastavami ob priliki naše skupščine. Referentom izrekamo zahvalo za krasno izde-